

Zápis z predrokovania PS o CHKO Poľana

Odštepny závod Poľana Kriváň 18. februára 2025

Prítomní:

Správa CHKO Poľana: V. Fabriciusová, P. Kostúr, L. Miňová, A. Kaňuchová

ŠOPSR: M. Žiačik

PS Urbár Strelníky: O. Madoš

UPS Povrazník: E. Macko,

Urbárska spoločnosť Detva: J. Krnáč

Obecný podnik lesov spoločnosť s.r.o. Poniky: J. Piar

Lesy SR, OZ Poľana: A. Kamenský

SLSK: J. Nôžka

OPK Detva, PS - Riečka, PS – Chabadové: J. Ľupták

OPK Banská Bystrica: M. Ostrihoň

OPK Brezno: J. Kobár

PEFC: F. Štulajter

Úvod:

A. Kamenský riaditeľ OZ Poľana privítal zúčastnených hostí. V. Fabriciusová poďakovala OZ Poľana za poskytnutie priestorov. Predstavila harmonogram tvorby PS o CHKO Poľana. Zhrnula predošlé stretnutia s obhospodarovateľmi TTP, turistami, Lesmi SR. Dokument je v rovine spracovávaní. Zápis bude zverejnený na webovej stránke. Do dokumentu, ktorý bol zverejnený dňa 4.2.2025 na webe sa nezasahuje a stále sa pracuje s pôvodnou verziou. Koncom marca Správa CHKO Poľana zhrnie všetky pripomienky a finálnu verziu dokumentu prerokuje s navrhnutou komisiou. Proces predrokovania a zasielania pripomienok bude prebiehať **do 15. marca 2025**.

Dokument je zverejnený na webe:

<https://chkopolana.sopsr.sk/program-starostlivosti-o-chko-polana/>

Zásadné pripomienky po 24. 1. 2025 neboli vznesené. Skôr sa týkajú kompetencií mimo Správy CHKO Poľana (napr. sekcia vôd, lesov a pod.).

Návrhy a pripomienky k PS o CHKO Poľana:

1. Vybudovanie protipožiarnych nádrží vybraných lokalitách (Kyslínky, k. ú. Poniky)
2. Doplniť do zásad odporúčanie v pilotných územiach v rámci CHKO Poľana ponechanie min. 10% menej kvalitnej drevnej hmoty pri veľkopošných výruboch (kalamite).
3. V prípade veľkých a vážnych investičných zámerov, budú tieto podporené len na základe konsenzu valného zhromaždenia OZ Koordinačná rada BR Poľana.
4. KR BR Poľana v PS definovať ako občianske združenie a k tomu navrhovať adekvátne opatrenia.
5. Doplniť aktivitu a financovanie pravidelne vykonávaného monitoringu porastov a ohnísk lykožrúta v rámci CHKO dronmi.

DISKUSIA:

P. Kostúr uviedol, že stretnutie sa týka lesných biotopov a poľovníctva. Predstavil na mape vyčlenené EFP (lesné biotopy). Lesné EFP sú rozdelené do 5 kategórií podľa stupňov ochrany L1 – L5, L1- územia s 5. stupňom ochrany (bezzásahové) ochrany L2 – 4 stupeň ochrany (Kalamárka, Kopa, ochranné pásmo Hrončeckého grúňa – ochranné pásmo), L3 – 2. stupeň ochrany – ÚEV s 2. stupňom ochrany, L4 – 3. stupeň ochrany – bol vytvorený kvôli projektu na ochranu hlucháňa, porasty s výrazným zastúpením smreka, môžu sa tam vykonávať aktívne opatrenia, L5 – 2. stupeň ochrany – CHKO Poľana, mimo ÚEV.

V definovaných zásadách a opatreniach sa požiadavky líšia podľa stupňa ochrany. Aj napriek tomu, že 5. stupeň ochrany je bezzásahový, vyžaduje určité nevyhnutné zásahy. Jedná sa napr. o klasické lesné cesty, ktoré treba udržiavať v prejazdnom stave. Menovite sú spomenuté turistické a poľovnícke chodníky, ktoré treba udržiavať funkčné. Jedná sa aj o kotvenie lanovky, keď je ťažba na hranici s 5. stupňom ochrany, kde nie je ochranné pásmo. Ďalej sa opatrenia zameriavajú na požiadavky na obhospodarovateľov, a to ponechanie stromov na dožitie a ponechanie mŕtveho dreva (EFP L2-L5). Činnosti, ktoré obmedzujú

obhospodarovateľov platia len v prípade, že bude zabezpečené finančné krytie zo strany MŽP SR. Dokument má zjednodušiť administráciu vyplývajúcu z pohľadu udeľovania výnimiek a iných obmedzení. Súčasný právny stav však neumožňuje tieto opatrenia v 5. stupni ochrany, kde dokumentácia ochrany prírody nenahrádza zákon. Opatrenia boli preventívne vložené do PS o CHKO Poľana, aby v prípade legislatívnych zmien boli pripravené v dokumentácii ochrany prírody a nebude potrebné žiadať výnimku. Z predchádzajúcich predrokovaní vyplynulo, že v období schvaľovania dokumentu na úrovni vlády, bude podaný pozmeňujúci návrh Zákona o ochrane prírody a krajiny zo strany R. Malatinca za zmenu legislatívy v 5. stupni ochrany.

V. Fabriciusová doplnila informáciu o definíciách cieľov, ktoré sú podmienené financovaním. PS o CHKO je zároveň PS o ÚEV, ktoré sa nachádzajú v CHKO Poľana. V blízkej budúcnosti nebudeme schopní v priebehu 6 - 10 rokov plniť záväzky z pohľadu EÚ. V dokumente sú preto definované riziká. V súvislosti s rizikami upozornila aj na potrebu prevencie voči suchám a požiarom. Je potrebné vypracovať kvalitný a komplexný požiarový plán, ktorý má byť zostavený na základe opatrení v PS o CHKO Poľana.

Zo stretnutia s poľnohospodárskymi subjektami vystali pripomienky k presnejšej definícii manažmentu veľkých šeliem. Pripravuje sa projekt pre aktualizáciu programu starostlivosti o vlka, rysa, medveďa.

F. Štulajter: Ponechanie hmoty/biotopových stromov v PS o CHKO je viazané na finančné prostriedky. Z hľadiska väčšiny územia, ktoré má certifikáciu PEFC, FSC je to však otázka povinnosti a spoločenskej zodpovednosti ponechania. Deklaroval, že subjekty ktoré vstúpili do programu, zároveň prijali záväzok dodržiavania štandardu značky a nemali by mať zásadný problém s rešpektovaním zásad a opatrení v PS o CHKO Poľana. Vzniesol návrh z hľadiska zdravotného stavu porastov, chýba náznaky prevencie. Spracovanie kalamity sa mu zdá ako posledný krok. Navrhuje doladiť definície opatrení s Lesníckou ochrannou službou. Opatrenia v súvislosti k prispievaniu vodného režimu (budovanie prehrádzok, poldrov) by mali byť doplnené o budovanie zväznic/zákopových jám pre rozptýlenie veľkej vody. (dobrý príklad z LS Sihla)

P. Kostúr reagoval na ponechávanie mŕtveho dreva. Nastavené objemy bránia klasickému obhospodarovaniu lesa. Pri niektorých biotopoch, ktoré nevytvárajú až také množstvá mŕtveho dreva je ťažké nájsť takéto objemy (napr. pralesy). Bolo by preto dobré nájsť finančné prostriedky, aby voľné stromy mohli ostať.

J. Piar: PS treba podporiť projekty pre zadržiavanie vody. Plánovať preventívne opatrenia na podporu vody. Suché stromy nerobí chrobačiar ale sucho. Uviedol príklad z Poníka, kde bola ambícia vytvoriť protipožiaru nádrž, ale narazili na viacerých vlastníkov.

V. Fabriciusová: TUZVO sa venuje suchu a prevencii požiarov, ktoré predstavujú obrovské riziko. Je potrebné vedieť o zdrojoch vody. Navrhla ako jedno z opatrení vybudovanie protipožiarnej nádrže v Kyslinkách, v k. ú. Poniky, príp. inde kde to bude možné.

J. Slovák: Navrhuje ponechanie 10% menej kvalitnej drevnej hmoty ako preventívne vodozádržné a pôdoochranné opatrenie v prípadoch veľkoplošných výrubov. Vytvoriť fond (ŠOP SR) na revitalizáciu územia po veľkej ťažbe. Upozorňoval na klesajúce stavy obojživelníkov, ktoré nemajú podmienky pre rozmnožovanie a život.

V. Fabriciusová: Financovanie pôdoochranných a vodochranných opatrení pri spracovaní kalamity je otázka komplexného krízového manažmentu a to nie len v chránených územiach ale kdekoľvek. Ide o verejný záujem, ktorý má chrániť okolité obce a ich obyvateľov. V prípade ochrany biodiverzity nejde len o obojživelníky, ale aj nežiadajúcu migráciu medvedí. Navrhuje aby ZMOS v spolupráci s ďalšími subjektami deklaroval zafinancovanie ochrany obcí pred povodňami. Z celospoločenského hľadiska spracovanie kalamity nepatrí len pod ochranu prírody. Vo všeobecnosti je potrebné prijať úzus, kedy v prípade spracovávanía kalamity je potrebné prijať presne zadefinované opatrenia.

A. Kamenský: Na základe zväčšujúcich sa rizík požiarov budeme musieť prijať legislatívne opatrenia, voči suchám a povodňam. Prijaté opatrenia musia byť spoločné pre poľnohospodárov, lesníkov, ochranárov.

P. Kostúr: Správa CHKO Poľana sa snaží o čo najrýchlejšie zadministratívne zariadenie kalamít (ohlásenej náhodnej ťažby).

V. Fabriciusová: Pokiaľ by sa lesné porasty udržiavali v takomto stave, minimálne v centrálnej časti územia, vieme zachovať optimálne obhospodarovanie vodných zdrojov. Výhodou je dostredivá sieť vodných tokov a postavenie lesných ekosystémov, sklonitosť, expozícia terénu.

J. Piar: Podal návrh dostať do PS o CHKO Poľana finančné zabezpečenie na zmiernenie škôd spôsobených prírodnými katastrofami, nakoľko PPA nepodporí všetky podané projekty.

V. Fabriciusová: Spoločná poľnohospodárska politika nedostatočne podporuje manažmenty v lesnom a poľnohospodárskom sektore, nakoľko sa nedoceňuje ich význam aj pre biodiverzitu a krajnotvorbu. Vznesený podnet je však mimo rezort MŽP SR. PS o CHKO Poľana rieši prioritne zákon o ochrane prírody a krajiny. Dokumentom však Správa CHKO Poľana dôrazne upozorňuje na skutočnosť, že ak štát nenájde financie na opatrenia v PS, my nebudeme schopní zaviazat' sa a deklarovať, že splníme podmienky EÚ z pohľadu ochrany prírody. Dokument už teraz navrhuje niekoľko lesníckych a poľnohospodárskych opatrení pre PPA a MPaRV SR. Dokument preto v rámci svojich záverov navrhuje, aby v rámci medzirezortného pripomienkovania spoločne zasadli obidva rezorty MŽP SR a MPaRV SR a integrovane financovali lesnícke a poľnohospodárske opatrenia s pridanou hodnotou obhospodarovania z titulu ochrany a zachovania biodiverzity.

P. Kráľ: Upozornil na problematiku udržiavania brehových porastov na Hučave.

V. Fabriciusová: V rámci PS je vyčlenený EFP, ktorý pojednáva o geologickom, geomorfologickom a hydrogeologickom charaktere územia. Tento EFP je jednou s najdôležitejších priorít PS. V tejto časti je uvedená prevencia údržby brehových porastov, vyhradenie sa voči vzniku prieskumných území a aj voči ďalším rizikám. Spomenula problém zachovania TTP v Kamenistej doline, kde sa prestalo páť. V rámci pripomienkovania PS prebiehajú predpokovania PS aj so samosprávami v rámci verejných diskusií a mestských zastupiteľstiev. Obce si snažia aj v rámci urbanizácie zachovať tradičný ráz krajiny a nechcú povoliť rekreačnú výstavbu. Poukázala na Kyslinky, ktoré predstavujú významné lesnícke miesto, ktorému hrozí riziko rekreačnej výstavby. Je potrebné zdefinovať funkčný priestor (posolstvo), aby sa nestratila priorita lesníckeho charakteru lokality.

J. Krnáč: OZ KR BR Poľana musí získať silu na základe akceptácie zo strany štátu, aby bola rovnovážnou protiváhou a plnohodnotným partnerom pre oponentov a subjekty. V PS má byť KR BR Poľana zdefinovaná ako občianske združenie. PS by k tomuto právnomu statusu mal navrhovať adekvátne oparenia.

Vrátil sa k diskusii o nástupe lykožrútovej kalamity lesných porastov v okolí Kalamárky. Urbár Detva sa snaží riešiť včas kalamitu, hneď odstraňuje napadnuté stromy. Upozornil na riziká okolitých súkromných porastov, ktoré nemajú povinnosť ťažiť a teda sú reálnou hrozbou pre susedné porasty. Navrhuje venovať viac pozornosti prevencii. (monitoring porastov a ložísk lykožrúta dronmi ako prevencia voči kalamitám). Merateľné ukazovatele by mali byť reálne nastavené.

V. Fabriciusová: KR BR by sa mala prihlasovať do správnych konaní. Akceptácia stanovísk KR BR úradmi môže byť považovaná z podporu jej existencie a poslania združenia zo strany štátu.

Indikátory sú v PS nastavené na základe statusu ÚEV a predmetu ochrany. Sú upravené tak, aby sme vedeli deklarovvať, či boli opatrenia v prospech druhov alebo biotopov. EÚ kladie dôraz, aby PS bol jasný dokument, ktorý reálne prispieje k zachovaniu a zlepšovaniu stavu biotopov a druhov. Štát striktné požaduje plnenie NATURA 2000.

P. Kostúr: Lykožrút je na nelesných plochách priľahlých k lesu. Je to vec obhospodarovateľov lesa, od ktorého musí ísť iniciatíva. Upozornil na obrovské nelesné plochy so škodcom, ktoré sú v správe štátu (SPF). Najväčšie komplexy sú Obrubovanec, Zákluky. Letecké postreky nie sú efektívne. K zamedzeniu kalamity pomáha jedine rýchle a včasné spracovanie dreva.

PS Urbár Strelníky: Upovedomil ohľadom výskytu lykožrúta okresný úrad, dostal odporúčanie osloviť PD, ktoré má parcely v prenájme od súkromníkov. Urbár následne oslovil súkromných vlastníkov, SPF ktorí dali povolenie na výrub. Plán ťažby sa každým rokom navyšuje, z dôvodu rozširovania lykožrútovej kalamity.

V. Fabriciusová: Informovala o konštatovaní poľnohospodárov, ktorí majú problém v prípade lesníckej ťažby a približovania dreva cez pozemky. Pozemky sú týmto ničené, o čo im PPA v prípade kontroly kráti dotácie. Poľnohospodári mali požiadavku, aby PS obsahoval aj odporúčanie, aby sa takéto prípady neopakovali. Do PS je potrebné doplniť opatrenie, že v prípade obhospodarovania a výrubov na TTP a v lesných porastoch subjekty zasahujú do svojich pozemkov, budú danú činnosť vykonávať z ohľadom na zachovanie pôvodného stavu a charakter pozemku, ktorý využívajú pre zabezpečenie svojich opatrení. Je potrebné doplniť aj systém kompenzácie pri tomto druhu využívania pozemkov. Štatút ochrany prírody by mal chrániť a obhájiť zúčastnené strany zhodnotiť mieru poškodenia.

V. Fabriciusová: Spomenula veľmi dobrú spoluprácu pri tvorbe PSOL, kde správa nemá problém pozrieť si porasty v území. Vydvihla zásluhy lesníckych subjektov za dobré obhospodarovanie lesných porastov.